

KIEMIÉNY TIBOR*

Mentsük meg a kisgyűjteményeket!

Mint a címből is következtethető, ez nem előadás, hanem rövid interpelláció, mondhatnám, segélykiáltás a kisgyűjtemények nevében!

Az ismert legutolsó statisztikai adatok szerint Magyarországon mintegy 812, működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmény van, melyből 600 körül van a kisgyűjtemények, kiállítóhelyek és emlékhelyek száma. Ezek zömének nincs költségvetési vagy alapítványi támogatása. Fennmaradásuk, működésük a gyűjteménykezelők lelkesedésén, úgy is mondható, társadalmi munkáján múlik!

Ez az ingyen, pusztán szakmaszeretetből dolgozó laikus vagy szakember gárda kiöregedőben, megromlott egészségi állapotban, sőt kihalóban van.

Az 1990-ben alakult Pulszky Társaság 1994-ben létrehozta a Kis Múzeumok Tagcsoportját, megpróbálta a kisgyűjtemények kezelőit összefogni, tapasztalatcserékre, tanácsadásokra beszervezni, de ez a kezdeményezés mára ellaposodott, évek óta nem kaptam meghívót ilyen összejeövetelre.

Tudjuk, hogy az állami privatizáció megindulásakor, 1990-ben mennyi technikátörténeti dokumentáció, fotó, ipari műkinccs ment veszendőbe, vagy került magángyűjtők (köztük sok külföldi) birtokába.

Amit akkor néhány lelkes ember az utókor számára megmentett, nem a maga hasznára, hanem kisgyűjteményekben megőrizve, az most ismét veszélybe kerül.

A kisgyűjtemények nagy része „fenntartók” (vállalkozások) tulajdonjogi hatáskörében vannak. Ezek pillanatnyi érdekük szerint őrzik vagy felhasználják, netán értékesítik ezeket a relikviákat. Nincsenek biztonságban, még egyszer nem lehet majd megmenteni ezeket!

Eközben a különböző hatóságok, elsősorban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának szervezetei rendszeres adatközlésre szólítanak fel bennünket, de támogatást nem nyújtanak. A pályázati lehetőségekről tudomást sem szerzünk, mivel ezek szaklapokban jelennek meg, ezekért fizetni kellene, amit egy nyugdíjas saját költségére nem tehet meg! (Már a Múzeumi Hírlevelet sem kapjuk meg!) Ha meg a fenntartó találkozik ilyen pályázati lehetőséggel, akkor előfordul, hogy a gyűjteménykezelőt meg sem kérdezik. Így jártam én is, hogy a pályázat elnyerése után értesítettek a feladatról, amelyet szakmailag nem lehetett végrehajtani abban a formában, ahogy megpályázták.

Ilyen helyzetben van a GAMMA Múzeum is, magam már egészségi állapotom miatt nem tudom őrizni, gondozni a több mint ezer szabályosan leltározott tárgyat, a nem leltározott négy-

* GAMMA Múzeum, 1119 Budapest, Rácz László u. 31.

százhatvan különféle ipartörténeti dokumentumot, ötszáz db negatívot, tízezer db fotót, kétszáz db diapozitívet, kétszáz fm filmet, hétszáz perc videót, több mint ezer gyártmányprospektust stb.

2002. februárban vezető szakfelügyelő járt a GAMMA Múzeumban s a körülményekhez képest mindent rendben talált, ami a szakmai részt illeti. Tárgyalt a vezérigazgatóval is, akinek fellebbeztem a gyűjtemény átadását az Országos Műszaki Múzeum részére. Ebben egyetértés született elvileg, de gyakorlati lépés nem történt. Azóta az állandó kiállítás megszűnt, szétbontották, vezetők irodáiban helyezték el egy részét.

Gondolom, ez a probléma nem egyedi, nemcsak a GAMMA-ra jellemző, hiszen ismerjük a MOM, a Csonka Gyár és a BHG kiállításainak történetét. S ezek csak a nagyüzemek gyűjteményei voltak.

El fognak tűnni a pótolhatatlan technikatörténeti dokumentumok, műkincsek! Hívjuk fel erre a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma illetékeseinek figyelmét, amíg nem késő! Mentsük meg a kisgyűjteményeket!

IRODALOM

Juhász János: A magyarországi muzeális intézmények működési adataiból 2000.

Kiss László–Kiszely Gyula: Magyarország műszaki múzeumai.

Balassa M. Iván–Zentai Tünde: Magyarország múzeumai.